

ENCSENC S KÖZSÉG EGÉSZSÉGTERVE

Encsencs Község Önkormányzat
„SEGÍTÜNK FELLÉLEGEZNI!” c. projekt
TÁMOP-5.3.6-11/1-2012-0023

2013. május 13.

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség
www.ujszechenyiterv.gov.hu
06 40 638 638

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

I. Bevezető

Az egészség alapvető emberi jog, ami teljes fizikai, lelki és társadalmi jólétet jelent, és nem egyszerűen a betegség, vagy fogyatékosság hiányát. Az egészséghez való jog tágabb értelmű, mint az egészségügyi ellátáshoz való jog.

Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény alapelvei körében az alábbiak szerint fogalmaz:

„Az egészség fejlesztését, megőrzését és helyreállítását az egészségügy eszköztárára csak a szociális ellátórendszerrel, valamint a természeti és épített környezet védelmével, illetve a társadalmi és gazdasági környezettel együttesen, továbbá az egészséget támogató társadalmi gyakorlattal és politikával kiegészülve képes szolgálni.”

A lakóhelyi életfeltételek, a helyi közzolgáltatások biztosítása az önkormányzat feladata. Ennek köréről és mikéntjéről a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény 8. §- a rendelkezik az alábbiak szerint:

„A települési önkormányzat feladata a helyi közzolgáltatások körében különösen: a településfejlesztés, a településrendezés, az épített és természetes környezet védelme, a lakásgazdálkodás, a vízrendezés és a csapadékvíz elvezetés, a csatornázás, a köztemető fenntartása, a helyi közutak és közterületek fenntartása, helyi tömegközlekedés, a köztisztaság és településtisztaság biztosítása; gondoskodás a helyi tűzvédelemről, a közbiztonság helyi feladatairól; közreműködés a helyi energiaszolgáltatásban, a foglalkoztatás megoldásában; az óvodáról, az alapfokú nevelésről, oktatásról, az egészségügyi, a szociális ellátásról, valamint a gyermek és ifjúsági feladatokról való gondoskodás; a közösségi tér biztosítása, közművelődési, tudományos, művészeti tevékenység, sport támogatása; a nemzeti és etnikai kisebbségek jogai érvényesítésének a biztosítása; az egészséges életmód közösségi feltételeinek elősegítése.”

Az Önkormányzat feladata elsősorban tehát az egészséges életfeltételek biztosítása és az egészséget befolyásoló tényezők kedvező alakítása.

Az egészségügyhöz kapcsolódó jogszabályok jól körülhatárolóan szabályozzák a lakosság egészségi állapota érdekében eljáró szervek körét és a teendő intézkedéseket, feladatokat.

Az egészségterv célja Encsencs község lakosai életfeltételeinek, életminőségének, s ezen keresztül az itt élő emberek egészségi állapotának javítása az élet minőségét befolyásoló tényezők változtatásán keresztül. Az egészségterv megvalósítása az encsencsiek testi, lelki és szociális „jólétét” kell, hogy szolgálja.

A önkormányzat döntései során mérlegeli azok egészségügyre gyakorolt hatását, valamint szervező, koordináló, támogató tevékenysége révén a helyi közösségek számára olyan feltételek megteremtésére törekszik, hogy a maguk területén hatékonyan tudjanak fellépni az egészségkárosító magatartások ellen, eredményesen működjenek közre a betegségek megelőzésében, az egészséges életmód népszerűsítésében, az egészségtudatos magatartás kialakításában.

Encsencs község települési egészségterve a helyi állapotfelmérés adataira, sajátosságaira építve határozza meg a települési szinten elérendő célokat, és az azok elérése érdekében szükséges helyi tennivalókat.

Mivel az egészségi állapotot meghatározó tényezők nagy része az egészségügy kompetenciáján kívül esik, más ágazatok hatáskörébe tartozik, ennek megfelelően a környezetvédelem, közlekedés, oktatás, szociális és ifjúságvédelem, munkaügy, sporttevékenységek együttműködésével határozhatók meg a stratégiai célok, a fejlesztési szükségletek.

Célunk valamennyi érintett, tenni akaró hivatalos szerv, hivatásos szakember, civil szervezet és magánszemély bevonása a község egészségtervének végrehajtása érdekében.

Az egészségterv a Komplex telep-program keretein belül ill. annak forrásaiból születhetett meg az Európai Unió támogatásával ill. az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával.(TÁMOP-5.3.6-11/1, 2012.10.01.-2015.01.31).

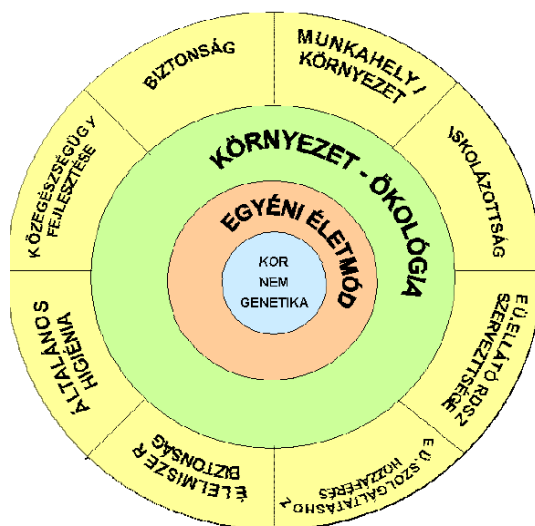
A 28 hónapos Komplex telep-program Encsencs község területén lévő, két nagy, elkülönült, főleg a cigányság által lakott szegregátum lakóinak szemléletformálására irányul, amely a résztvevő családok szinte minden tagját érintik. A projekt ezzel a komplex családi fejlesztéssel éri el leginkább céljait, a szemléletformálással a fenntarthatóságot is fokozza.

II. A község egészségügyi helyzete

Az állapotfelmérés célja az életminőséget, az egészségi állapotot befolyásoló tényezők feltérképezése, a feltárt tényekből problémalista összeállítása a további stratégiai célok, illetve cselekvési programok meghatározása érdekében.

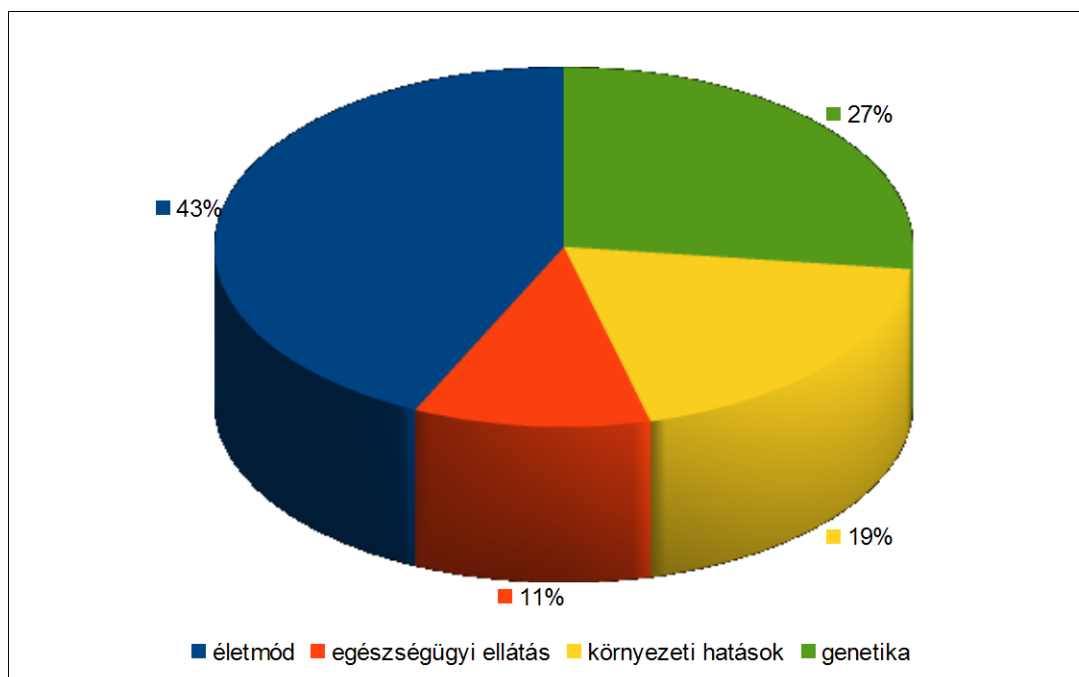
1. Az egészségi állapotot befolyásoló tényezők

Az alábbi *1. ábra* bemutatja az egyének egészségi állapotát meghatározó tényezőket, az egyes hatások nagyságrendjét is érzékeltetve.

1. ábra az egészséget meghatározó tényezők

Az egészségi állapotot befolyásoló tényezők %-os megoszlását a *2. ábra* szemlélteti.

2. ábra. Az egészségi állapotot meghatározó főbb tényezők aránya

Az egészségi állapotot elsősorban tehát az életmód határozza meg (43%-ban), majd csökkenő mértékben befolyásolják még a genetikai tényezők (27%), a környezeti hatások (19%) és az egészségügyi ellátás (11%).

Az életmód „alakítása” elsősorban az egyén hozzáállásától függ, de természetesen ezt a hozzáállást jelentősen befolyásolja a kulturális környezet, az iskolázottság, a gazdasági lehetőségek és korlátok. Az embert körülvevő környezet is jelentősen befolyásolja a lakosság egészségi állapotát és életkilátásait. Ugyanakkor az emberi tevékenység is megváltoztatja a környezetet és ez a kölcsönhatás mind az emberi egészségre, mind a környezetre komoly hatással van.

1.1 A település általános bemutatása

Encsencs az ország 47 leghátrányosabb helyzetű kistérségének (nyírbátori) Szabolcs-Szatmár-Bereg megye, illetve az Észak-alföldi Régió délkelet-nyírségi települése, lakóinak száma 2053 fő, területe 3191 hektár, Nyírbátortól 15 km-re található.

A rendszerváltásig ún. „zsákfalu” volt, így ez a viszonylagos bezártság az átmenő forgalommal szükségszerűen együtt járó zaj-, por és levegőszennyezés megkímélte a falut. Vasútja nincs, közvetlen autóbusszjárat köti össze Nyírbátorral és Debrecennel. Gazdaságföldrajzi szempontból fontosnak és hasznosnak tekinthető a román és az ukrán határok közelsége.

1.2 Demográfiai adatok

A lakosság számának alakulása:

Év	1980	1990	2001	2006	2010	2011	2012
Lakosságszám	2135	1985	2053	2042	2046	2057	2053

Állandó lakónépesség:

Év	0-17	18-59	60-	Összesen
2010	615	1157	274	2046
2011	604	1177	276	2057
2012	598	1167	288	2053

A népesség kor szerinti megoszlása:

Év	0-17 éves korosztály	%	60 év feletti korosztály	%
2010	615	30,3	274	13,45
2011	604	29,36	276	13,4
2012	598	29,12	288	14,03
	Országos átlag:	<20,0	Országos átlag:	17,0<

A népesség születési és halálozási mutatói:

Év	Élve születések száma, fő	Halálozások száma, fő	Természetes szaporodás, fogyás, fő
2010	19	18	+1
2011	30	10	+18
2012	18	14	+4

Encsencsen a rendszerváltozást követően a lakosság száma nem csökkent, sőt kismértékben még nőtt is. A kor szerinti megoszlásra jellemző, hogy a gyermek- és fiatalkorúak aránya az országos átlagnál magasabb, az időskorúak aránya pedig az országos átlagnál alacsonyabb.

A demográfiai tényezőkhez tartozik a lakosság etnikai összetétele, Encsencs lakosságának 41%-a cigány származású és ez az arány évről évre folyamatosan nő.

A fentiekből következik, hogy a lakosság számának kismértékű növekedése, illetve a gyermekek és fiatalkorúak viszonylag nagy aránya a cigány lakosság gyermekvállalásából adódik.

1.3. Gazdasági környezet, foglalkoztatottság, munkaerőpiaci helyzet

A fejezet fő célja, hogy felvázolja az egyének életmódját, egészségi állapotát közvetve befolyásoló tényezők helyzetét a községben. E körbe tartozik a foglalkoztatottság és jövedelmi helyzet, amelyek egészségre és mentális állapotra gyakorolt hatása vitathatatlan.

Ezen összefüggések okán szükséges áttekinteni a községlakók gazdasági helyzetét tükröző foglalkoztatási, munkaerő-piaci és jövedelmi helyzetét.

Foglalkoztatás, munkaerő-piaci helyzet:

	2010	2011	2012
Munkaképes korúak száma	1281	1294	1287

Foglalkoztatás, munkaerő-piaci helyzet (2011):

Adatok a település foglalkoztatási- és jövedelmi viszonyairól:	
Munkanélküliségi ráta	18,93%
Aktív keresők száma	275
Közfoglalkoztatottak száma 8 órás + 6 órás	70+13
Közgyógyellátási igazolvánnyal támogatottak száma	157
Regisztrált álláskeresők száma	245
Tartós munkanélküliek száma	178
Álláskeresési járadékban részesülők száma	23
Pályakezdő munkanélküliek száma	32
Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülők száma	122
Lakásfenntartási támogatásban részesülők száma	261

A községi munkanélküliség alakulása:

Év	Munkanélküliségi ráta Encsencs	Munkanélküliségi ráta országos átlag	Regisztrált munkanélküliek száma
2010	20,6	11	264
2011	18,93	11	245
2012	25,1	11,1	323

Jövedelmi helyzet:

Havi keresetek (bruttó, Ft)	2011	2012
Sz.-Sz.-B. megye	161862	162372
Országos átlag	213094	222990

Encsencs községben a jelenleg bejelentett vállalkozások száma 21, melynek többsége a szolgáltatási ágazatban (kereskedelem, szállítás, vendéglátás, szerelés...), valamint mezőgazdasági ágazatban (mezőgazdasági termények előállítása, gyümölcs és növénytermesztés, mezőgazdasági és erdészeti szolgáltatások...) tevékenykedik.

A település lakosságának egy része mezőgazdasági termeléssel egészíti ki, vagy biztosítja jövedelmét, zöldséget (uborka, paprika, burgonya), gyümölcsöt (alma, meggy, szilva), valamint szántóföldi növényt termesztenek (dohány, kukorica, napraforgó).

Az érvényesített őstermelői igazolvánnyal rendelkezők száma: 162 fő, ebből iparűzési adót fizető, 600.000.- Ft feletti bevétellel rendelkező őstermelők száma 21.

A falugazdász nyilvántartása szerint 2005-ben 508 db, 2008-ban 384 db, 2010-ben 190 db érvényesített őstermelői igazolvánnyal rendelkezett a lakosság, ami folyamatos csökkenést mutat.

A településen a legnagyobb foglalkoztató az önkormányzat, mely fő- és részmunkaidős foglalkoztatáson túl a közmunka programok kihasználásával is igyekszik enyhíteni a munkanélküliséget.

Az Önkormányzat által foglalkoztatottak száma 55 fő

1. Polgármesteri Hivatal 9 fő
2. Óvoda 16 fő
3. Iskola 26 fő
4. Védőnői Szolgálat 2 fő

5. Mezőőr 2 fő
6. Gyermekvédelem és családsegítés 1 fő

Nyírbátor és Vonzáskörzete Többcélú Kistérségi Társulás Idősek Napközi Otthona által foglalkoztatottak száma: 2fő

Egy foglalkoztató cég biztosít állandó munkahelyet a helyi lakosság számára:

- PRO-TEAM KHT. csomagolóüzem, foglalkoztatottjainak száma 56 fő

Az encsencsiak egy része a 15 km-re lévő Nyírbátorban vállal munkát.

A fentiekből látszik, hogy a munkanélküliségi ráta az országos átlagnál jóval magasabb, a jövedelmek még a munkával rendelkezők esetében sem érik el az országos átlagot.

1.4 Társadalmi helyzet

A cigányság számaránya a településen az összlakosság kb. 41%-a, ami folyamatosan növekvő tendenciájú. Körükben jellemző az alacsony iskolai végzettség, néhányuknál írástudatlanság, a nagyon rossz szociális és jövedelmi viszonyok.

Encsencsen a cigányság legnagyobb foglalkoztatója az önkormányzat, hiszen foglalkoztatáspolitikájában nagy segítséget jelent a közmunka. A munkanélküliek jelentős része aluliskolázott, így munkába helyezésük az esetleges képzés mellett is kevés eséllyel biztosítható. Vannak, akik nem is keresik a munkalehetőséget, inkább a segélyből és a gyermekek után járó juttatásokból tartják fenn magukat. Az öregségi nyugdíjasok száma igen alacsony, mely visszavezethető arra, hogy nem sok időt töltöttek munkaviszonyban, így a nyugdíjhoz szükséges éveket kevesen szerezték meg, valamint egészségi állapotukból eredően nagyon kevesen élnek meg a nyugdíjas kort.

A családi állapotukra jellemző, hogy nagy többségben nem törvényesítik az együttélés formáját, hiszen legnagyobb számban élettársi kapcsolatban élnek. A válások száma is megnövekedett, mivel a többlet szociális ellátásban részesülnek azok, akik a nyilvántartás szerint egyedül nevelik gyerekeiket. A szegénységben jelentős szerepet játszik, hogy a cigány háztartások és családok a három, vagy több gyermekkel népesebbek, mint a nem cigány családok.

A településen belül a cigányság viszonya a többségi társadalommal szemben elfogadható. Néhány családra jellemző a „magyarosodás”, kilépnek a szegregált környezetből és „beköltöznek” a falu központjába, egyre inkább a magyar családokra jellemző életvitel figyelhető meg ezekben az esetekben. Személygépkocsival rendelkeznek, igyekeznek rendes, tiszta ruhában járni gyermekeiket és ők maguk is próbálnak megfelelő ruházatot viselni.

1.5 A természeti és épített környezet

A település levegője megfelelő. Az ivóvíz minősége az elmúlt években történt talajszerkezet alatti hidrogeológiai mozgások miatt romlott, ammóniával terhelt, az ivóvízbázis 190 méterig szennyezett. A minőségi vizet 210 méter mélyről kapja a település. Folyamatban van a korszerű szennyvízelvezető rendszer kiépítése a hozzátartozó szennyvíztisztító teleppel. Hat település (Nyírgyulaj, Nyírvasvári, Nyírbétek, Nyírbátor Encsencs és Piricse) társulásával létrejött a Dél-Nyírségi Csatornamű Vízgazdálkodási Társulat, amely a Környezet Energetikai Operatív Program (KEOP) pályázati támogatásával megvalósítja az érintett településeken a szennyvíz elvezetését és tisztítását. A beruházás várhatóan 2013-ra valósul meg.

A települési szilárd hulladék-kezelés szervezett, az önkormányzat közszolgáltatási szerződés keretében látatja el. A falusias környezet ellenére a komposztálás nem elterjedt, a szelektív hulladékgyűjtés nem megoldott. A település határában lévő szemétkerakó 2010. évi megszüntetésével növekedett az illegális szemétkerakások száma. A lakosság részére 2010. októbertől háztartásonként 1db háztartási hulladéktároló (kuka) használata lehetővé teszi a keletkezett hulladék összegyűjtését. A tárolók ürítése heti rendszerességgel történik. A szemétkerhelyezés, a hulladékszállítás költsége megnövekedett, ami irreális terheket ró egyrészt a lakosságra, másrészt az önkormányzatra.

Az önkormányzat kiemelten foglalkozik a település bel- és külterületének tisztaságával, mert nemcsak a településen belül, de az erdők, a mezőgazdasági külterületi utak mellett is megnőtt az illegális szemétkerakások száma. A külterületek védelmében 2 fő főállású mezőőrt alkalmaz, akik folyamatosan ellenőrzik a területeket.

A lakosság figyelmét folyamatosan felhívja az ingatlanok előtti utcarész rendbetételére, ha szükséges, él a bírságok kiszabásával. Encsencs Község Önkormányzat Képviselő-testületének 1. és 2./2012. (I. 25.) sz. rendeletében szabályozásra került, hogy a foglalkoztatást helyettesítő támogatás igényléséhez az igénylő, az általa életvitelszerűen lakott lakáshoz, vagy házhoz tartozó udvar, és a hozzá tartozó teljes kert területét köteles megművelni, illetve a művelés során az udvar és a kert gaz-, gyom- és szemétkermentes állapotáról köteles gondoskodni.

A településen szálláslehetőség jelenleg nincs, de turisztikai vonzerőt jelent a belterületen lévő Horgász-Sas Halastó és a külterületen lévő Erdei Szabadidőpark.

1.6 Szociális helyzet, közszolgáltatás

Encsencsen az alábbi közigazgatási és humán közszolgáltatási intézmények működnek:

1. Polgármesteri Hivatal

2. Közös Fenntartású Általános Iskola, Óvoda és Könyvtár Encsencs - Penészlek – Nyírvasvári
3. Gyermekjóléti és Családsegítői Szolgálat
4. Idősek Napközi Otthona
5. Védőnői Szolgálat
6. Házi orvos

A pénzbeli, illetve természetbeni szociális és gyermekvédelmi ellátások:

rendszeres szociális segély,
időskorúak járadéka,
rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény
rendkívüli gyermekvédelmi támogatás,
ápolási díj,
rendkívüli szociális segély,
temetési segély,
mozgáskorlátozottak közlekedési támogatása,
közcélu foglaltatás,
lakásfenntartási támogatás,
köztemetés,
közgyógyellátás

Önként vállalt juttatások:

gyógyszertámogatás
természetbeli juttatások

Az Önkormányzat a személyes gondoskodást nyújtó szociális és gyermekjóléti ellátásokat az alábbiak szerint nyújtja:

étkeztetés
házi segítségnyújtás
családsegítés
jelzőrendszeres házi segítségnyújtás

1.7 Biztonság, közbiztonság

	2010	2011	2012
Ismertté vált bűncselekmények	163	122	131
Személy elleni bűncselekmények	37	41	59
Közlekedési bűncselekmények	4	0	2
Közrend elleni bűncselekmények	43	19	27
Gazdasági bűncselekmények	0	0	1
Személyek javai elleni bűncselekmények	79	62	42

A falusiak közérzetét és ezzel összefüggésben társadalmi jólétét nagymértékben befolyásolja, hogy mennyire érzik biztonságban saját és családjuk testi épségét, anyagi javait. A nyugodt, biztonságos környezet kedvező hatással van az egészségi állapotra.

Encsencsnek saját rendőrőrsre nincs, a Nyírlugosi Rendőrőrs látja el a községet, amely a Nyírbátori rendőrséghez tartozik. 1 fő körzeti megbízott, egy 26 fővel működő polgárőrség biztosít rendszeresen járőrszolgálatot. Havi 4 alkalommal a Nyírbátori határőrség ill. az encsencsi polgárőrség együttműködve kb. 4 órás járőrözéssel segíti a bűnmegelőzést ill. felderítést. Saját bűnmegelőzési koncepcióval a község nem rendelkezik.

A fenti táblázat tartalmazza az elmúlt évek bűnelkövetési statisztikáit. Ebből is látható, hogy főleg kisebb vagyon elleni ill. személy elleni bűncselekményeket követnek el. Súlyosabb bűncselekmények az elmúlt években nem fordultak elő. Sajnos a Nyírlugosi Rendőrség adatai szerint az utóbbi 6 évben a bűncselekmények száma, a szakszerű rendőrségi ill. polgárőrségi tevékenység ellenére nagymértékben nőtt, bár az elmúlt 3 évben mérsékelt csökkenést mutat. A növekedés okai között lehet az emberek elszegényedése a gazdasági válság miatt ill. számos jogszabály megváltozása, szigorodása.

1.8 A lakosság életmódja, mentálhigiénés helyzete

Az életmódbeli tényezők szerepe az egészségi állapotot érintően olyan mértékű (43 %), hogy népegészségügyi jelentőségét komolyan kell venni.

A dohányzás, az alkohol, a drog, a stressz, a helytelen táplálkozás, a mozgáshiányos életmód káros hatásai nagyban hozzájárulnak a betegségek kialakulásához, a korai halálához. A lakosság egészségi állapotát legnagyobb mértékben meghatározó tényezőnek, az életmódnak a vizsgálatáról, méréséről községi szinten nem rendelkezünk pontos adatokkal.

Sajnos nagyon elterjedt a dohányzás és az alkoholfogyasztás, szervezett sportolási lehetőség

szinte egyáltalán nincs. Általános tapasztalat, hogy legnagyobb arányban a munkanélküliek dohányoznak.

A pénztelenségből adódó stressz miatt halmozódnak a mentális betegségek, az ezekre kapott pszichiátriai gyógyszerekkel sokan visszaélnek, nem ritka ezek alkohollal együtt történő fogyasztása, de keményebb drogokkal ill. marihuánával is élnek néhányan. A sikeres ill. sikertelen öngyilkosságok viszonylag magas száma is indokolja, hogy komolyan foglalkozzunk a kérdéssel.

A magyar és ezen belül az encsencsi lakosság táplálkozási szokásaira összességében a túlzott energia, szénhidrát, zsír, hozzáadott só és cukor fogyasztása, valamint elégtelen rostbevitel, zöldség és gyümölcs fogyasztása jellemző. A napi átlagos energiabevitel jóval meghaladja az optimális értéket, amelyhez alkoholos italok fogyasztása is hozzájárul. A túlsúly és az elhízás számos betegség kockázati tényezője.

Végül, de nem utolsó sorban meg kell említeni megfelelő testmozgás hiányát. A magyar lakosság szabadidős fizikai aktivitása átlagosan nem haladja meg a napi tíz percet. Legkevesebben az aktív dolgozók közül mozognak, a szabadidő hiánya miatt.

2. A lakosság egészségi állapotának jellemzői

A lakosság szűken vett egészségi állapotára leginkább a betegségi (morbidity) és a halálozási (mortality) statisztikai mutatók alapján lehet következtetni, amelyek a háziorvos, a Regionális Egészségbiztosítási Pénztár, az ÁNTSZ és KSH adatai alapján a következők:

2.1 Morbidity mutatók (eset/év)

Leggyakoribb betegségek	2010	2011	2012	Különbözet
Szív- és érrendszeri betegségek	367	388	345	-6%
A tüdő krónikus betegségei	143	89	93	-34%
Csont- és vázizomrendszer megbetegedései	569	584	527	-7%
Emésztőrendszeri megbetegedések	96	104	102	6%
Daganatos megbetegedések	30	27	32	7%

2.2 Mortalitási mutatók

Halálokok	2010	2011	2012	Az elmúlt 3 év átlaga	Országos átlag (2011)
Szív- és érrendszeri	39,00%	80,00%	21,00%	46,00%	54,00%
Daganatos	39,00%	10,00%	57,00%	35,00%	27,00%
Emésztőrendszeri	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	8,00%
Légzőszervi	0,00%	10,00%	7,00%	6,00%	4,00%
Baleset, gyilkosság, öngyilkosság	22,00%	0,00%	15,00%	12,00%	7,00%

Jellemző még a lakosság egészségügyi állapotára a korai, 65 év alatti halálozás, melynek országos átlaga az összhálaózás kb. 30%-a, valamint a csecsemőhalandóság, melynek országos átlaga 1000 élveszületésre 4,9.

Korai halálozás:

	2010	2011	2012	Országos átlag (2011)
Korai halálozás %, az összes halálozáshoz képest	50,00%	10,00%	28,00%	30,00%

Csecsemőhalandóság:

	2010	2011	2012	Országos átlag (2011)
Csecsemőhalálozás ‰	0,00‰	0,00‰	0,00‰	4,90‰

A fentiekből látható, hogy az encsencsiek egészségi állapota az országos átlagnak megfelelő, sőt, a csecsemőhalandóság lényegesen alacsonyabb, mint az országos átlag. A cardiovascularis halálokok aránya kismértékben alacsonyabb, a daganatos ill. légzőrendszeri halálokok aránya kismértékben magasabb az országos átlagnál. Az öngyilkosságok száma viszont lényegesen magasabb az országos átlagnál, a 2010-es magas korai halálozási arány ennek volt köszönhető.

3. Az egészségügyi ellátó rendszerének bemutatása

A jó egészség elsősorban nem az egészségügyi ellátás minőségén múlik. Az egészségügyi ellátás csupán 11 %-ban befolyásolja az egészségi állapotot. Az egészségügy fő feladata a gyógyítás, de nem elhanyagolható a megelőzésben és a rehabilitációban, az egészségfejlesztésben végzett szerepe sem. Az alábbiakban Encsencs község egészségügyi ellátórendszerének sajátosságait mutatjuk be.

3.1 Az egészségügyi ellátás intézményei, szolgáltatásai

Az önkormányzat által biztosított egészségügyi alapellátások:

Háziorvosi ellátás

Személyi feltételek: a háziorvosi ellátás személyi feltételei adottak.

Tárgyi feltételek: a jogszabályban előírt minimumfeltételeknek a háziorvosi rendelő megfelel, a rendelő akadálymentes.

Fogorvosi ellátás: fogorvosi állítás helyben nem biztosított. A település lakói a környező településeken praktizáló fogorvosok szolgáltatásait veszik igénybe.

Ügyeleti ellátások: mind az orvosi mind a fogászati ügyeleti ellátás központi ügyeleti ellátás keretében történik, mely a községtől 15 km-re levő Nyírbátorban található.

Iskola-egészségügyi ellátás: az oktatás-nevelés területén működő intézmények iskola-egészségügyi ellátását a háziorvos ill. az intézmény által megbízott fogorvos, valamint az önkormányzat által foglalkoztatott védőnő biztosítja.

Védőnői szolgálat (anya-, gyermek-, és csecsemővédelem): az önkormányzat területén kettő főállású védőnő látja el az anya-, a csecsemő-, és a gyermekvédelmi feladatokat, ehhez teljes körűen felszerelt, akadálymentes védőnői rendelő áll a rendelkezésükre. A gyermek-és ifjúságvédelem feladatiban közreműködik 1 fő családsegítő munkatárs.

Szakrendelések

A községben szakrendelések nem működnek. A 15 km-re lévő Nyírbátorban elérhető szakrendelések listája a következő:

Anaesthesiológia	Laboratórium	Rheumatológia
Belgyógyászat	Nőgyógyászat	Pszichiátria
Fizioterápia	Onkológia	Szemészet
Fül-orr-gégészet	Orthopedia	Sebészet
Gyermekgyógyászat	Radiológia	Tüdőgyógyászat
Ideggyógyászat	Rehabilitáció	Urológia

Kórházi ellátás:

A községben kórház nem működik. A kórházi ellátást a 43 km-re lévő Nyíregyházi Jósa András Kórház biztosítja.

3.2. Az egészségügyi ellátás statisztikai mutatói**Az egészségügyi alapellátás fontosabb statisztikai adatai**

Háziorvosi ellátás	2010	2011	2012
Lakónéesség	2046	2057	2053
Bejelentkezettek (kártyaszám)	1925	1930	1934
Rendelésen megjelentek	11695	11802	11875

Védőnői szolgálat (anya-, gyermek-, csecsemővédelem)	2010	2011	2012
Újonnan nyilvántartásba vett várandós anyák	34	27	30
Újszülöttek	19	30	18
Gondozáson megjelent terhes: csecsemő:	183 273	243 329	181 333
Otthoni látogatások terhes: csecsemő:	291 617	269 687	194 670

Házi segítségnyújtás	2010	2011	2012
Ápolók száma	2	2	2
Ellátottak száma	24	22	23

A betegek gyógyszerrel való ellátásáról a községben lévő gyógyszertár gondoskodik, mely tökéletesen kielégíti a helybeliek igényeit. A gyógyszertárban folyamatosan hozzáférhető a különböző egészségügyi tájékoztató jellegű, a betegséget megelőző, az egészséges életmódot népszerűsítő kiadványok, szórólapok.

4. A helyi segítőhálózat jellemzés

Az egészségfejlesztési programok megvalósítása hivatásos és civil segítők közreműködésével fog megvalósulni. Ezért fontosnak tartjuk ezen erőforrások számbavételét.

4.1 Hivatásos segítők

Az egészségügyhöz kapcsolódó jogszabályok jól körülhatárolóan szabályozzák azokat az egészségügyi intézményeket, szolgáltatásokat, amelyeknek kötelezettsége a lakosság egészségi

állapota érdekében különböző szintű egészségfejlesztési (egészségvédelmi, egészségnevelési, egészség-megőrzési) tevékenység végzése.

A népegészségügyi és egészségfejlesztési feladatokat az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálatról szóló 1991. évi XI. törvény részletesen szabályozza.

Népegészségügyi tevékenysége keretében

- vizsgálja, vizsgáltatja, ellenőrzi, elemzi és
- nyilvánosságra hozza a lakosság egészségi állapotának alakulását és az azt veszélyeztető, befolyásoló települési, lakó-, munkahelyi és társadalmi környezet fizikai, kémiai, biológiai és pszichoszociális tényezőinek állapotát,
- értékeli és elemzi az egészségkárosító hatások kockázatát,
- az egészségkárosító hatások megszüntetése, illetve csökkentése, a károsodás megelőzése érdekében közegészségügyi, járványügyi és egészségvédelmi programokat kezdeményez, illetve végez,
- kezdeményezi, intézkedik és intézkedéseivel elősegíti az egészséges élet- és munkakörülmények, életmód kialakítását.

Egészségfejlesztési (egészségvédelmi, egészségnevelési és egészségmegőrzési) tevékenysége keretében összehangolja, szervezi és felügyeli a népbetegségek megelőzését szolgáló feladatok végrehajtását (az alapellátás tanácsadó tevékenységét; a család- és nővédelmi feladatokat ellátó intézményeket; az anya- és csecsemővédelmi feladatokat ellátó intézményeket; a mentálhigiénés szolgálatokat; a lakossági célzott szűrővizsgálatokat). A Szolgálat részt vesz a lakosságot érintő és a megelőzést szolgáló programok kidolgozásában és végrehajtásában.

Az egészségügyi alapellátás egészségfejlesztési feladatait a háziorvosi, házi gyermekorvosi és fogorvosi tevékenységről szóló 4/2000 (II.25.) EüM rendelet az alábbiak szerint határozza meg.

„A gyógyító-megelőző alapellátás keretében a háziorvos feladatkörébe tartozik különösen az egészséges lakosság részére nyújtott tanácsadás és szűrés, a beteg vizsgálata, gyógykezelése, egészségi állapotának ellenőrzése, orvosi rehabilitációja, illetve szükség esetén szakorvosi vagy fekvőbeteg-gyógyintézeti vizsgálata, gyógykezelésre való utalása.”

A háziorvos feladatkörébe tartozik továbbá az egészségnevelésben és az egészségügyi felvilágosításban való részvétel, az életkorhoz kötött szűrővizsgálatok elvégzése és az egyes népegészségügyi célú, célzott szűrővizsgálatokon való közreműködés.

Az iskola-egészségügyi ellátásról szóló 26/1997. (IX.3.) NM rendelet rögzíti többek között az iskolaorvosok, az iskolafogászok, illetve az ifjúsági védőnők részvételét a nevelési- oktatási intézmények egészségnevelő tevékenységében, az egészséges életmódra nevelésben, a környezeti feltételek és étkeztetés ellenőrzésében.

A területi védőnői szolgálatról szóló 49/2004 (V.21.) ESZCSM rendeletben rögzítettek szerint a védőnői tevékenység célja a családok egészségének megőrzésére, segítésére irányuló preventív tevékenység, valamint a betegség kialakulásának, az egészségromlásnak a megelőzése érdekében végzett egészségnevelés.

A közoktatási intézményekben az előírt szűrővizsgálatok elvégzése mellett, feladata még

az egészséges életmódra nevelés, a káros szenvedélyek megelőzése érdekében végzett tevékenység, valamint a környezet és étkeztetés higiénés feltételeinek ellenőrzése.

Az egészségfejlesztésben közreműködő egészségügyi szervek, intézmények mellett nagyon fontos számba venni azokat az egyéb intézményeket, szervezeteket, amelyek alaptevékenységükkel hozzájárulhatnak, közreműködésükkel segíthetik, a község egészségtervének megvalósítását.

A helyi önkormányzat lehetőségeihez mérten támogatja az egészségügyet, az alábbi pályázatok forrásaiból részesült ill. részesül a helyi egészségügyi ellátó rendszer:

Egészség ház felújítása (LEKI), 2008.10.01.-12.31, a támogatás összege: 14.468.267.- Ft

Komplex telep-program (TÁMOP-5.3.6-11/1) a program teljes költsége: 149.965.635.- Ft

A komplex telep-program keretében ill. forrásaiból történt meg a jelenlegi települési egészségterv létrehozása.

Egészségügyi, szociális és gyermekjóléti intézmények

A Nyírbátori Kistérség Többcélú Társulása Családsegítő- és Gyermekjóléti szolgálat magas szintű szociális szolgáltatások biztosításával járul hozzá a községi lakosság szociális és mentális „jóllétéhez”.

Az általános iskola és óvoda az egészségfejlesztés célcsoportjainak gyűjtőhelyeként, a programok megvalósításának színtereként és az egészségfejlesztésben közreműködő szakemberek szempontjából is kiemelt státuszt foglalnak el, a község egészségfejlesztési cselekvési tervének konkretizálása, illetve megvalósítása során. Számítunk konkrét programjavaslataikra, szeretnénk lehetőséget biztosítani arra, hogy megosszák egymással tapasztalataikat, továbbadják sikeres ötleteiket. A pedagógiai programok részeként megvalósítandó egészségnevelési tervek kidolgozásában, továbbfejlesztésében, illetve a megvalósításában kapcsolataink és koordinációs tevékenységünk révén, az igényeik szerint szeretnénk segítséget nyújtani. A szakmai intézmények továbbképzési programok szervezésével, speciális ismeretek nyújtásával, tréningek szervezésével járulhatnak hozzá az egészségfejlesztési programok sikeréhez.

4.2 Civil segítők

Az egészségügy területén tevékenységet folytató, vagy ahhoz kapcsolódó civil szervezeteket az alábbiakban ismertetjük. E szervezetek eddig is nagyban hozzájárultak a községlakók problémáinak megoldásához, közérzetük javításához.

Az e területen feladatot vállaló civil szervezetek több jellemző csoportját különböztethetjük meg.

Feltétlenül az elsők között kell szólni a Vöröskereszt által végzett tevékenységről.

Programjaik között egészségfejlesztő előadások, fórumok, szűrővizsgálatok szerepelnek. Rendszeresen szervezik az önkéntes véréradást.

Aktív tevékenységet folytatnak az egyházak képviselői.

Meg kell említeni még az Idősek Napközi Otthonát, amely szintén nagy szerepet vállal

különböző szűrések szervezésével.

Az önkormányzat évek óta különböző formában támogatja az említett civil szervezeteket. Ingyenesen, illetve kedvező fizetési feltételekkel helyiséget biztosít a működésükhöz.

Az egészségfejlesztési cselekvési terv megvalósításában számítunk valamennyiük aktív részvételére.

5. A főbb problémák, kockázati tényezők összefoglalása

Az egészségterv önmagában nem képes a helyzetelemzés alapján kirajzolódó valamennyi probléma megoldására, és ez nem is feladata.

A felvetődött problémákat az önkormányzat különböző fejlesztési terveiben foglaltak szerint, egy-egy részterületet érintő, célzott koncepciója keretében lehet és kell kezelni. A cselekvési célok és programok meghatározása során ezekre a problémákra, illetve megoldási módjukra külön nem térünk ki, csak utalni fogunk rájuk.

Az alábbiakban sorra vesszük a helyzetelemzés során felmerült problémákat, és utalunk azok megoldási szintjére.

5.1 A demográfiai mutatók

Az önkormányzatnak nincs közvetlen eszköze e tényezők alakításában, közvetett eszközként a munkahelyteremtéssel, a foglalkoztatható lakosság egészségi és képzettségi szintjének növelésével, a létbiztonság megteremtésével javíthatók a jelenlegi mutatók.

5.2 Az egészségi állapotot jellemző kedvezőtlen tendenciák

Az önkormányzat közvetett eszközökkel az egészségügyi alapellátások, és szolgáltatások hatékony működtetése révén, az egészségfejlesztésben közreműködők tevékenységének koordinálásával, a nevelési-oktatási intézmények prevenciós tevékenységének támogatásával tud befolyást gyakorolni e tényezőkre. A fentiekhez nagyon fontos az anyagi források megteremtése, amelyek a szűkös állami finanszírozás miatt leginkább pályázatok révén növelhetők. Ezen a téren Encsencs önkormányzata az elmúlt években jelentős sikereket ért el.

5.3 A környezeti problémák

Az önkormányzat településfejlesztési koncepciójában rögzítettek teljesítésével kezelhető problémák. A legfontosabb feladat a csatornahálózat kiépítése, mely a következő néhány évben meg fog valósulni. Környezetvédelmi programmal a község jelenleg nem rendelkezik, ennek létrehozása is segíthet a mostani ill. a későbbiekben felmerülő problémák kezelésében.

5.4 A gazdasági és szociális hiányosságok

- A foglalkoztatási lehetőségek szűkössége.
- Az alacsony jövedelmek, és nyugellátások.

Ezek a problémák főleg munkahelyteremtéssel lennének orvosolhatóak, amely jelenleg meghaladja az önkormányzat lehetőségeit.

5.5 Közbiztonság

A község saját bűnmegelőzési koncepcióval jelenleg nem rendelkezik. Ennek létrehozása ill. megvalósítása segíthetne a problémák megoldásában.

5.6 Életmód

A községben az életmód programok esetlegesen, a tömegsport rendezvények nem terjedtek el. A verseny-, diák- és a szabadidős sportolási lehetőségek további bővítése, az infrastruktúra fejlesztése, és a rendszeres testmozgás népszerűsítése érdekében szükséges a község sportkoncepciójának elkészítése.

5.7 Egészségügyi ellátórendszer

A község egészségfejlesztési cselekvési tervében az egészségkárosító magatartások visszaszorítása, a betegségek megelőzése, az egészséges életmód népszerűsítése érdekében javasolt programok hozzájárulhatnak az egészségfejlesztési tevékenység hatékonyabb működéséhez. Ebben nagy szerepet fog játszani a 2012.10.01.-2015.01.31.-ig tartó Komplex-telep program, mely keretein belül ill. forrásaiból születhetett meg e mostani egészségterv.

III. A község egészségfejlesztési programja

1. Az egészségfejlesztés célkitűzései

Az egészségfejlesztési célok meghatározásánál az önkormányzatnak is át kell gondolnia, hogy mit tud tenni, mivel tud hozzájárulni települési szinten mindazokhoz a tényezőkhöz, amelyek az élhetőbb élettér, az egészségesebb környezet, a lakosság egészségesebb életmódjának megvalósítását célozzák.

A község önkormányzata a hátrányos körülmények ellenére nagyon aktív, programokban, pályázatokban vesz részt.

Az egészségi állapotot meghatározó főbb tényezők ismeretében, illetve a helyzetelemzés során a különböző területeken feltárt hiányosságokra figyelemmel kerültek meghatározásra a fő célkitűzések.

A célkitűzések meghatározása előtt tekintsük át az egészségi állapotot befolyásoló tényezőket annak érdekében, hogy az önkormányzat kompetenciáján kívül eső tényezők, illetve az e területet érintő beavatkozási korlátok meghatározhatók legyenek.

Az egészségi állapotot meghatározó tényezők:

- Kor, nem, genetika
- Egyéni életmód

- Környezet, ökológia
- Iskolázottság
- Munkahelyi környezet
- Biztonság
- Általános higiénia
- Az egészségügyi szolgáltató rendszer fejlettsége
- Az egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférés
- A közegészségügy fejlettsége
- Élelmiszer-biztonság

A felsorolt tényezők településű szintű befolyásolására az önkormányzat néhány esetben közvetlenül képes, más feltételekre való ráhatása csak közvetett lehet, illetve vannak olyan tényezők, amelyek csak magasabb szintű, társadalompolitikai síkon kezelhetők.

Fontos azonban hangsúlyozni, hogy semmi sem javítja úgy az emberek egészségi állapotát, mint a megfelelő életfeltételek, egészséges lakás, biztonságos munka, tiszta környezet, oktatási és kulturális lehetőségek, megfelelő egészségügyi és közegészségügyi szolgáltatások.

Mindezek tükrében olyan célok meghatározása a célszerű, amelyek az önkormányzat kompetenciájába tartoznak és reálisan megvalósíthatók.

1.1 Növekedjen a várható élettartam, az egészségesen leélt életévek száma

A cél elérésének eszközei:

- Az egyének és közösségek képességének fejlesztése oktatás, nevelés, ismeretközvetítés segítségével, hogy az egészségük megőrzéséhez szükséges döntéseket meghozhassák, akarjanak egészségesek lenni.
- A szűrővizsgálatok, a korai diagnózis szükségességének népszerűsítése.
- A hátrányos helyzetű rétegek, veszélyeztetett csoportok támogatása az egészségmegőrzésre figyelemmel, az ellátásokhoz való hozzájutásuk támogatásával.

1.2 Javuljanak a lakosság életkörülményei, életminősége

A cél elérésének eszközei:

- A környezeti feltételek fejlesztése (gazdasági, szociális, természeti és épített környezet)
- Az egészséges életmód feltételeinek biztosítása (táplálkozás, sport, kultúrált szórakozás)

1.3 Bővüljenek az egészség megtartásához és fejlesztéséhez szükséges infrastrukturális lehetőségek, legyenek elérhetőka különböző betegséget megelőző, egészséget szolgáló szolgáltatások

A cél elérésének eszközei:

- A sportolási, és különböző szabadidős tevékenységek körének, illetve feltételeinek

megteremtése.

1.4 Kapjon nagyobb hangsúlyt az oktatásban az egészségtudatos magatartás megalapozása, legyen hatékonyabb az iskolai egészségfejlesztő tevékenység

A cél elérésének eszközei:

- Az egészségfejlesztésben hivatásszerűen résztvevők (orvosok, pedagógusok, védőnők), valamint laikus segítők képzése, továbbképzése, speciális módszertani ismeretek nyújtása.
- Az oktatási intézmények rendelkezzenek kidolgozott, kipróbált, hatékony programokkal az egészségkárosító magatartások visszaszorítása érdekében.
- Fordítsanak nagyobb figyelmet az egészséges életmód népszerűsítésére, szervezzenek azt elősegítő programokat.

1.5 Erősödjön az egészségügyi alapellátásban a prevenció szerepe

A cél elérésének eszközei:

- A betegség megelőzése, korai felismerése érdekében a tájékoztatási lehetőségek bővítése a szűrővizsgálatok szükségességéről, elérhetőségéről.
- Határozott fellépés a káros szenvedélyek ellen, személyes példamutatás.
- Az egészséges táplálkozás, aktív pihenés, mozgás népszerűsítése.
- Előadások, klubfoglalkozások számának növelése. Ez utóbbit szolgálják a Komplex telep-program alábbi foglalkozásai.

1.6. Épüljön ki az egészségfejlesztésben hivatásszerűen közreműködők és a civil szervezetek között konstruktív együttműködésen alapuló, egymást segítő, erősítő koordináció

A cél elérésének eszközei:

- Az egészségügy területén tevékenykedő civil szervezetekről, elérhetőségükről felmérés készítése (folyamatos aktualizálás).
- A civil szervezetek tevékenységének megismerése, a kapcsolódási lehetőségek feltérképezése.

1.7 A helyi kommunikációs csatornák által nyújtott lehetőségek jobb kihasználása az egészségfejlesztés érdekében

A cél elérésének eszközei:

- Az egészségfejlesztéshez kapcsolódó információk (szűrővizsgálatok, szolgáltatások, ellátások elérhetősége, hivatásos és civil segítők, stb.) minél szélesebb körű megismertetése, közzététele. Az internetes információs csatornák jobb kihasználása a

kommunikáció javítása érdekében.

2. Az egészségfejlesztési cselekvési terv javaslatai

A célkitűzések és az elérésükhöz szükséges eszközök átgondolásán túl, szükséges meghatározni azokat a konkrét tevékenységeket, cselekvési program javaslatokat, amelyek hozzájárulnak a célok megvalósításához.

Az egészségfejlesztési cselekvési programok szorosan kapcsolódnak az alábbi fő célkitűzések megvalósításához:

- a kedvező környezeti feltételek alakítása,
- az egészségkárosító magatartások visszaszorítása,
- a betegségek megelőzése,
- az egészséges életmód népszerűsítése,
- az egészségtudatos magatartás kialakítása.

Az egészségtudatos magatartás kialakításának lehetséges színterei a család, a lakóhely, a munkahely, az oktatási-nevelési intézmények, a helyi közösségek, ezért a különböző programokat e mindennapi színterekhez kötődően javasolt meghatározni. Fontos továbbá a programok tervezésénél a különböző korosztályok eltérő igényéhez és szükségleteihez való igazodás.

A cselekvési tervben nagy szerepet játszik majd a Komplex telep-program, melynek az alábbi kapcsolódó programjai segítik majd a közvetlenül fenti célok elérését:

Anyaközpont létrehozása és működtetése, kapcsolódás az „Anyaközpontok Magyarországi Hálózata”-hoz

Időtartam: 28 hónap, havi 1 alkalommal

Helyszín: Csillagház és Csillagpontok

Célcsoport: A szegregátumokban élő édesanyák

Baba-Mama Klub

Időtartam: 28 hónap, havi 2 alkalommal /2 órás időtartamban/ 15 fő részvételével

Helyszín: Csillagház

Célcsoport: várandósok, szülés előtt lévő nők, 0-3 éves korú gyerekes anyukák a település egészét érintve

Ifjúsági közösségfejlesztés

Időtartam: péntekenként 2óra

Helyszín: Csillagpontok

Célcsoport: a szegregátumokban élő 12-26 év közötti fiatalok

Gyerekház-játszóház

Időtartam: 28 hónap hetente 5 nap

Helyszín: Csillagház

Célcsoport: 15 fő 0-5 éves kor közötti gyerek, és azok szülei a célcsoportból

TANODA program

Időtartam: 28 hónap hétköznapi, hetente 5 nap

Helyszín: Csillagház

Célcsoport: A program elsődleges célcsoportja az alsó tagozatos 2-4 osztályos, és a felső tagozatos 5-8. osztályos halmozottan hátrányos helyzetű tanulók, alsó és felső tagozatos tanuló, összesen 25 fő.

Egészségnap

Időtartam: évente 1 alkalom, összesen 2 rendezvény

Helyszín: Csillagház és annak udvara

Célcsoport a település egésze

A település egész lakosságát érintő, évente 1 alkalommal megrendezett egészségtudatos gondolkodást segítő, közösségformáló, több részprogramból álló rendezvény. A programok a lakosság minden korosztályát érintik, a kisgyerekektől az idős lakosságig.

Tervezett részprogramok:

- egészségügyi szűrések (vérnyomás, vércukor, koleszterin testzsír és csontsűrűség mérés, lábszerkezet és hallásvizsgálat, tüdőszűrés, fogászati ellenőrzés stb.);
- egészséges életmódról életviteli tanácsadások az életkori sajátosságoknak megfelelően;
- sport, mozgás, táplálkozás, stressz-oldás témakörben interaktív programok;
- a gyermekeknek kreatív kézműves foglalkozások;
- kerékpárverseny - sportprogram gyerekeknek, fiataloknak és felnőtteknek.

„Egészségedre!” Klub

Időtartam: havonta 1, összesen 28 alkalom

Helyszín: Csillagpontok

Célcsoport: a szegregátumok területén élő lakosság

A program a helyi háziorvos és a védőnők közreműködésével valósul meg, amelyben rendszeres egészségügyi szűrések és egészségügyi és életviteli tanácsadásokat vehetnek igénybe a lakosok.

„Fut a falu!” futóverseny

Félévente megrendezett falusi futóverseny, összesen 4 alkalommal, kb. 150 résztvevő. Alsó és felső tagozatosok, fiatalok és felnőttek számára az egész lakosságot érintve.

A Komplex telep-program itt nem említett alprogramjai az oktatáson, foglalkoztatáson a lakókörnyezet alakításán keresztül közvetett módon szintén hozzájárulnak majd az egészségfejlesztési célok eléréséhez.

2.1. A kedvező környezeti feltételek alakítása érdekében javasolt programok

A program célja:

A természeti, gazdasági, szociális, egészségügyi feltételek rendszerének kiépítése, fejlesztése a szakmai koncepciókban foglaltak szerint valamint ezek egészségfejlesztést szolgáló kedvező befolyásolása az igényeknek és szükségleteknek megfelelően.

Célcsoport:

A község teljes lakossága, különös tekintettel a hátrányos helyzetű csoportokra (fogyatékkal élők, munkanélküliek, cigányság stb.)

Program
javaslat:

A kapcsolódó fejlesztési tervekben, programokban, koncepciókban rögzítettek és ütemezettek szerint. (Encsencs Község Gazdasági Program, Komplex telep-program)

A program szervezői és lebonyolítói:

Döntéshozóként a képviselőtestület, végrehajtóként és koordinálóként az önkormányzati apparátus, segítőként a kisebbségi önkormányzat, környezetvédelmi és egészségügyi szakemberek, egészségügyi, oktatási, szociális intézmények, szakmai szervezetek, civil szervezetek.

A programok kezdő időpontja és időtartama:

A kapcsolódó koncepciókban, programokban rögzítettek szerint. A Komplex telep-program 2012.10.01.-én indult és 2015.01.31.-ig fog tartani.

Várható eredmények:

- A természeti, gazdasági, szociális, egészségügyi feltételek pozitív irányú változása, fejlődése.
- Az önkormányzati döntések egészség szempontú elemzésének gyakoribbá válása.

2.2 Az egészségkárosító magatartások visszaszorítása érdekében javasolt programok

Dohányzás elleni programok indítása a különböző szintereken

A program célja:

- Lehetőleg minél kevesebb fiatalnál alakuljon ki a dohányzás káros szokása, illetve a dohányzás kezdő időpontja legalább idősebb korra tolódjon ki.
- Csökkenjen az aktív dohányosok száma.
- A már dohányzók körében csökkenjen annak mértéke.
- A passzív dohányzás ártalmainak csökkentése, a nemdohányzók érdekeinek hatékonyabb érvényesítése.

Célcsoportok:

óvodások, általános- és középiskolások, főiskolások, egyetemisták, munkahelyek, szociális és gyermekjóléti, egészségügyi intézmények, civil közösségek

Program javaslat:

- Dohányzás elleni kampányok a mindennapi élet szinterein, a dohányzás káros hatásainak hangsúlyozása (felvilágosító előadások, műsorok, vetélkedők, rendezvények, plakátok, szórólapok, stb.).
- Az aktív dohányzásról való leszokást támogató programok szervezése, népszerűsítése.
- A dohányzásmentes intézmények, munkahelyek, szórakozóhelyek mintaként történő bemutatása, ezek számának növelése.
- Az iskolák egészségfejlesztési programjában kapjon nagyobb hangsúlyt a dohányzás visszaszorítása, az ebben közreműködő szakemberek kapjanak speciális módszertani segítséget
- A Komplex telep-program ehhez kapcsolódó szinterei: Baba mama klub, Anyaközpont, Gyerekház program, Tanoda program, Ifjúságfejlesztés, Egészségnapok, Egészségedre klubfoglalkozások.

A program szervezői és lebonyolítói:

pedagógusok, munkahelyi vezetők, egészségügyi dolgozók (orvos, védőnők), kulturális szervező, civil segítők

A programok kezdő időpontja és időtartama:

Az egyeztetéseket követően később kerül meghatározásra. A komplex telep program kapcsolódó programjai 2013 januárjában indultak.

Várható eredmények:

Hosszú távon a születéskor várható élettartam növekedése, a korai halálozás csökkenése. A dohányzással összefüggő betegségek gyakoriságának csökkenése.

A fiatalok dohányzásra való rázkódásának, az aktív dohányosok számának csökkenése. A passzív dohányzás ártalmainak kitett lakosság egészségének hatékonyabb védelme.

A családok anyagi helyzetének javulása.

Alkoholról leszoktató programok szervezése, rehabilitációt segítő közösségi gondozás fejlesztése

A program célja:

- Lehetőleg minél kevesebb fiatalnál alakuljon ki az alkoholfogyasztás káros szokása, illetve az első alkohol fogyasztás időpontja legalább idősebb korra tolódjon ki.
- Az alkoholt rendszeresen fogyasztók körében csökkenjen annak mértéke, különös tekintettel az égetett szeszesitalok fogyasztásának mértékére.
- Terjedjen az igényes, mértéktartó szeszesital fogyasztás kultúrája.

Célcsoportok:

Az alkohollal még csak ismerkedő fiatalok, az alkalmanként és rendszeresen alkoholt fogyasztók, szülők, hozzátartozók.

Program javaslat:

- A rendszeres, nagymértékű alkoholfogyasztás egészségkárosító hatásának hangsúlyozása, az alkoholizálás elleni kampányok a mindennapi élet színterein. (felvilágosító előadások, vetélkedők, rendezvények, plakátok, szórólapok, stb.)
- Az iskolák egészségfejlesztési programjában kapjon nagyobb hangsúlyt az alkoholfogyasztás visszaszorítása, az ebben közreműködő szakemberek kapjanak speciális módszertani segítséget.
- A munkavégzés előtt, illetve alatt alkoholt fogyasztók, és ezzel mások testi épségét veszélyeztetők elleni határozott fellépés szorgalmazása. A munkahelyi alkoholfogyasztás elleni kampányok.
- Az egészséget károsan még nem befolyásoló kultúrált alkoholfogyasztás népszerűsítése érdekében programok szervezése.
- A Komplex telep-program kapcsolódó színterei: Baba mama klub, Anyaközpont, Gyerekház program, Tanoda program, Ifjúságfejlesztés, Egészségnapok, Egészségedre klubfoglalkozások.

A program szervezői és lebonyolítói:

orvos, védőnők, pedagógusok, munkahelyi vezetők, szociális munkatárs, kulturális szervező, civil segítők

A programok kezdő időpontja és időtartama:

Az egyeztetéseket követően később kerül meghatározásra. A Komplex Telep Program kapcsolódó programjai 2013 januárjában kezdődtek

Várható eredmények:

Az alkoholfogyasztással összefüggő megbetegedések, károsodások, halálozások számának csökkenése. A családok anyagi helyzetének javulása.

Drogprevenációs programok indítása

A program célja:

- A drogprevenáció széleskörű, hatékony megvalósítása.
- Lehetőleg minél kevesebb fiatal próbálja ki és váljon alkalmi, vagy rendszeres drogfogyasztóvá.
- Az első kipróbálás időpontja legalább idősebb korra tolódjon ki.
- Nőjön azoknak a fiataloknak a száma, akik nemet tudnak mondani a kipróbálásra is.
- Az alkalmankénti, illetve rendszeresen drogot fogyasztók körében is csökkenjen a leginkább egészségkárosító szerek használata, a fogyasztás alkalmainak száma és mértéke.
- Csökkenjen az alkalmankénti, illetve rendszeresen drogot fogyasztók köre.
- Legyenek elérhetők a leszokást segítő, visszaesést gátló közösségi gondozók, klubok, intézmények.

Célcsoportok:

általános iskola felső tagozata, középiskolások, főiskolások, egyetemisták, drogfogyasztók és hozzátartozóik

Program javaslat:

- A tudatmódosító szerekkel, legális és illegális drogokkal kapcsolatba kerülők, potenciálisan veszélyeztetettek számára felvilágosító kampányok szervezése a mindennapi élet színterein. (felvilágosító előadások, vetélkedők, rendezvények, plakátok, szórólapok, stb.)
- Az iskolák egészségfejlesztési programjába épített drogprevenációs programok hatékonyságának növelése érdekében, az ebben közreműködő szakemberek kapjanak speciális módszertani segítséget (képzés, továbbképzés, műhelymunka formájában)
- Kortárs segítők képzése, munkájuk segítése, koordinálása, esetmegbeszélés, szupervízió biztosítása.
- Az érintettek és hozzátartozóik tájékoztatása az igénybe vehető segítő szolgáltatásokról, szociális, egészségügyi és rehabilitációs intézményekről.
- A Komplex telep-program kapcsolódó színterei: Baba mama klub, Anyaközpont, Gyerekház program, Tanoda program, Ifjúságfejlesztés, Egészségnapok, Egészségedre klubfoglalkozások.

A program szervezői és lebonyolítói:

A pedagógusok, főiskolai, egyetemi oktatók, pszichológusok, addiktológusok, kulturális szervező, civil szervezetek.

A programok kezdő időpontja és időtartama:

Az egyeztetéseket követően később kerül meghatározásra. A Komplex telep-program kapcsolódó programjai 2013 januárjában kezdődtek.

Várható eredmények:

A drogfogyasztásban érintettek számának csökkenése. A prevenció hatékonyságának ill. a családok anyagi helyzetének javulása.

2.3. A betegségek megelőzése érdekében javasolt programok

A koszorúér- és agyér betegségek megelőzése, visszaszorítása

A program célja:

- A korai elhalálozást okozó érbetegségek megelőzése, a kialakult betegségek súlyosbodásának megakadályozása.
- A betegséget okozó magas vérnyomás időben történő kiszűrése, kezelése, a szövődmények elkerülése érdekében.
- A betegség tüneteinek megismertetése, a kezelés szükségességének tudatosítása.

Célcsoportok:

Az egész lakosság, különösen a potenciálisan veszélyeztetett korosztályokra.

Program javaslat:

- Az egészséges életre való nevelés korai életkorban történő elkezdése és folytatása.
- A magas vérnyomás korai kiszűrése.
- A kiszűrt betegek rendszeres kezelése, ellenőrzése.
- A tünetek megismertetése érdekében tájékoztatás, szóró anyagok terjesztése, rendezvények tartása.
- Együttélés a betegséggel, életmódváltás idősebb korban.
- Kapcsolódó programok: dohányzás elleni program, az egészséges táplálkozás, aktív testmozgás. A Komplex telep-program kapcsolódó színterei: Baba mama klub, Anyaközpont, Gyerekház program, Tanoda program, Ifjúságfejlesztés, Egészségnapok, Egészségre klubfoglalkozások, Foci-Suli, Sporttábor, Fut a falu futóverseny.

A program szervezői és lebonyolítói:

Háziorvos, egészségfejlesztő szakemberek, szociálisintézmények gondozói, munkatársai, nyugdíjas klubok, egyesületek, civil szervezetek.

A programok kezdő időpontja és időtartama:

Az egyeztetéseket követően később kerül meghatározásra. A Komplex telep-program kapcsolódó programjai 2013 januárjában kezdődtek.

Várható eredmények:

A szív- és érrendszeri betegségek valamint az ez okból bekövetkező halálozások csökkenése. Az egyéni felelősségtudat erősödése a betegségek megelőzésében. A szűrővizsgálatok számának, hatékonyságának erősödése. A korai halálozások számának csökkenése és az életminőség javulása.

A daganatos betegségek megelőzése, visszaszorítása

A program célja:

- A daganatos betegségek növekvő számának megállítása, hosszabb távon csökkentése.
- Az onkológiai éberség fokozása az alapellátásban.
- A betegség okainak, tüneteinek széleskörű megismertetése.
- A szűrővizsgálatokon való részvétel növelése.

Célcsoportok:

A teljes lakosság, a potenciálisan veszélyeztetett egyes korosztályok.

Program javaslat:

- Onkológiai ismeretek nyújtása az iskolai egészségnevelés részeként.
- Előadások, szórólapok, plakátok, tájékoztató kiadványok a betegség megelőzéséről, korai felismeréséről, szűrővizsgálati lehetőségekről.
- A leggyakoribb rosszindulatú daganatos megbetegedések szűrési programjának megszervezése (tüdő, vastagbél, emlő, méh, szájüreg).
- A programok széleskörű megismertetése, a részvétel szorgalmazása.
- A betegség elsődleges megelőzése az egészséges életmódra ösztönzéssel.

- Kapcsolódó programok: az egészséges táplálkozás népszerűsítése, az aktív testmozgás elterjesztése, a dohányzás, alkoholfogyasztás csökkentése, az egészséges környezet kialakítása. A Komplex telep-program kapcsolódó színterei: Baba mama klub, Anyaközpont, Gyerekház program, Tanoda program, Ifjúságfejlesztés, Egészségnapok, Egészségedre klubfoglalkozások.

A program szervezői és lebonyolítói:

Egészségfejlesztési szakemberek, ÁNTSZ munkatársai, háziorvos, fogorvosok, pedagógusok, védőnők, civil szervezetek.

A program kezdő időpontja és időtartama:

Az egyeztetéseket követően később kerül meghatározásra. A Komplex telep-program kapcsolódó programja 2013 januárjában kezdődtek.

Várható eredmények:

Az onkológiai éberség, a felelősségtudat erősödése a lakosság és a szakmai ellátó szervezetekben. A szűrővizsgálatokon való nagyobb arányú részvétel. A korai gondozásba vétellel a túlélési esélyek növekedése. A korai halálozás csökkenése.

A mentális betegségek megelőzése, visszaszorítása

A program célja:

- A lelki betegségek elsődleges megelőzése.
- A pszichés zavarok korai felismerése és kezelése.
- A depressziós, szorongásos zavarban szenvedők kezelésbe vételi arányának növelése.
- Az alapellátás lelki egészségvédelmi szolgáltatásainak erősítése.
- Az öngyilkosságok számának további csökkentése.

Célcsoportok:

A teljes népesség, kiemelten a halmozottan hátrányos rétegek, az ifjúság és egyedül élő időskorúak.

Program javaslat:

- Az egészségügyi alapellátásban dolgozók érzékenységének fokozása a mentális, pszichiátriai problémák korai felismerésében.
- A közösségi pszichiátriai gondozás hatékonyságának növelése, önsegítő csoportok létrehozása a mentálisan sérültek és hozzátartozóik számára.
- Az iskolai egészségfejlesztési programok integrált része legyen a lelki egészség megőrzése, a betegség korai felismerése.
- A pedagógusok, segítő foglalkozásúak speciális képzése, továbbképzése, lehetőség biztosítása az eszmegbeszélésre, szupervízióra.
- A sürgősségi telefonszolgálatok fejlesztése, működési feltételeinek segítése.
- A rehabilitációs programok elérhetőségének biztosítása.
- A komplex telep program ehhez kapcsolódó színterei: Baba mama klub,

Anyaközpont, Gyerekház program, Tanoda program, Ifjúságfejlesztés, Egészségnapok, Egészségedre klubfoglalkozások.

A program szervezői és lebonyolítói:

Orvos, védőnők, egészségfejlesztők, pedagógusok, civil szervezetek, pszichológusok, pszichiáterek, családok, iskolák, szociális intézmények, egyházak.

A programok kezdő időpontja és időtartama:

Az egyeztetéseket követően később kerül meghatározásra. A Komplex telep-program kapcsolódó programja 2013 januárjában indultak.

Várható eredmények:

A mentális zavarok korai felismerése javul, kezelése hatékonyabb lesz, előfordulási gyakorisága csökken. A pedagógusok, segítő foglalkozásúak lelki egészségvédelmi szemlélete fejlődik, javulnak segítő készségeik. Csökken az öngyilkosságok ill. öngyilkossági kísérletek száma, ezáltal csökken a korai halálozás.

A mozgásszervi betegségek megelőzése, visszaszorítása

A program célja:

- A mozgásszervi betegségek megelőzésének és gyógyításának javítása.
- A mozgásszervi, gerinc, ízületi betegségben szenvedők számbeli növekedésének lassítása, megállítása.
- A mozgásszervi preventív szemlélet erősítése.
- A mozgásszervi betegségben szenvedők életminőségének javítása.

Célcsoportok:

A teljes lakónépesség, a 0-18 éves korosztály, időskorú népesség kiemelten.

Program javaslat:

- A megkezdett megelőző programok (speciális torna óvodai, iskolai) továbbvitele.
- A mindennapi iskolai testmozgás szorgalmazása.
- A csontritkulás, ízületi és porckopások szűrése, ill. az ezzel kapcsolatos tájékoztatás szélesítése.
- A rendszeres mozgás szükségességének széleskörű terjesztése, tájékoztatással.
- A szabadidős sportolási lehetőségekről a lakosság tájékoztatása, elérhetőségének segítése, támogatása.
- A mozgásukban akadályozottak életvitelének segítése támogató szolgálat nyújtásával.

- A komplex telep program ehhez kapcsolódó színterei: Baba mama klub, Anyaközpont, Gyerekház program, Tanoda program, Ifjúságfejlesztés, Egészségnapok, Egészségedre klubfoglalkozások, Sporttábor, Foci-suli, Fut a falu futóversenyek.

A program szervezői és lebonyolítói:

Nevelési, oktatási intézmények, pedagógusok, házi orvos, védőnők, sportszervezők, szabadidős és versenysport egyesületek, civil szervezetek.

A programok kezdő időpontja és időtartama:

Az egyeztetéseket követően később kerül meghatározásra. A Komplex telep-program kapcsolódó programjai 2013 januárjában indultak.

Várható eredmények:

A gyermekek, fiatalok testtartásának, mozgáskoordinációjának, állóképességük javulása. A mozgásszervi betegek számának növekedési ütemének megállítása, hosszú távú csökkenése. A krónikus mozgásszervi betegek életminőségének javulása. A cardiovascularis betegségek előfordulásának csökkenése ill. megjelenésük kitolódása későbbi életkorra.

2.4. Az egészséges életmód népszerűsítése érdekében javasolt programok

Az egészséges táplálkozás népszerűsítése

A program célja:

- A táplálkozással összefüggő betegségek gyakoriságának csökkentése, a lakosság egészségi állapotának javítása egészséges táplálkozással.
- Az egészséges táplálkozás ismereteinek terjesztése.
- A közétkeztetésben is érvényesüljenek az egészséges táplálkozás irányelvei.
- A túlsúly, elhízás gyakoriságának megállítása, csökkentése.

Célcsoportok:

Gyermek, iskoláskorúak, fiatal felnőttek, középosztály, idősek.

Program javaslat:

- Az egészséges táplálkozási ismeretek terjesztése a szakemberek és a lakosság körében rendezvényeken, szórólapokon, internetes fórumokon, stb.
- A bölcsődés és óvodás korosztály egészséges táplálkozásának elősegítése a családi szokások befolyásolásával.

- A menzai menü egészségesebbé tétele, ízlésformálás.
- A táplálkozási zavarban, ételviszonyok allergiában szenvedők speciális étkezésének biztosítása, segítése, támogatása.
- A komplex telep program ehhez kapcsolódó színterei: Baba mama klub, Anyaközpont, Gyerekház program, Tanoda program, Ifjúságfejlesztés, Egészségnapok, Egészségedre klubfoglalkozások.

A program szervezői és lebonyolítói:

Orvos, védőnők pedagógusok, segítő foglalkozásúak, diabetikusok, civil szervezetek, közéletiek, ételmezei, bölcsődei gondozók, óvónők.

A programok kezdő időpontja és időtartama:

Az egyeztetéseket követően később kerül meghatározásra. A Komplex Telep Program kapcsolódó programjai 2013 januárjában indultak.

Várható eredmények:

Csökken az egészségi állapotot kedvezőtlenül befolyásoló zsír-, szénhidrát és cukorfogyasztás. Terjed az egészséges élelmiszerek, teljes kiőrlésű gabonák, zöldségek, gyümölcsök fogyasztása. Csökken a helytelen táplálkozásból fakadó megbetegedések száma (magas vérnyomás, cukorbetegség, túlsúly). Csökken a táplálkozással összefüggő betegségek okozta elhalálozás.

Az aktív testmozgás elterjesztése

A program célja:

- A lakosság mind szélesebb körében alakuljon ki a rendszeres mozgásra való igény.
- A testedzés váljon rendszeres szükségletté.
- A közösségi programokba épüljön be a sporttevékenység, a játékos mozgás.
- A közoktatásba épüljön be a mindennapos testmozgás.
- A mozgásfejlesztő játékok, a szabadidős és versenysporthoz megfelelő feltételek álljanak rendelkezésre, ezek legyenek elérhetők mindenki számára.
- Bővüljön az iskolán kívüli sportlehetőségek köre.

Célcsoportok:

A teljes lakónépesség.

Program javaslat:

- A mindennapi egészségfejlesztő testmozgás, sportolás változatossá tétele a közoktatásban.

- A bölcsődés, óvodás korosztály mozgáslehetőségének folyamatos bővítése, biztonságos, korszerű játszóeszközök biztosításával.
- Az élsportolók működjenek közre a szabadidős sportok, a rendszeres mozgás népszerűsítésében.
- A fogyatékkal élők testmozgásának, sportolásának megszervezése, segítése.
- A munkahelyi testmozgás elősegítése különböző akciókkal, közös rendezvényekkel.
- Csatlakozás az országos sportrendezvényekhez, az autómentes nap rendezvényéhez.
- Az idősebb korosztály számára életkoruknak és képességeiknek megfelelő programok szervezése (gyalogtúra, sétaprogram, speciális torna, stb.).
- A sportolási, mozgáslehetőségek adatbázisának összegyűjtése, közzététele.
- A Komplex telep-program ehhez kapcsolódó színterei: Baba mama klub, Anyaközpont, Gyerekház program, Tanoda program, Ifjúságfejlesztés, Egészségnapok, Egészségedre klubfoglalkozások, Sporttábor, Foci-suli, Fut a falu futóversenyek.

A sportolási, mozgáslehetőségek adatbázisának összegyűjtése, közzététele

A program szervezői és lebonyolítói:

Sportszervezők, pedagógusok, oktatási, nevelési, gyermekjóléti, szociális intézmények, kulturális szervezők, civil szervezetek.

A programok kezdő időpontja és időtartama:

Az egyeztetéseket követően később kerül meghatározásra. A Komplex Telep Program kapcsolódó programja 2013 januárjában indultak.

Várható eredmények:

A mindennapi egészségfejlesztő testmozgás elterjedése. A sportolási lehetőségek, programok választékának bővülése, a korosztályok és speciális igényekhez igazodása.

A szabadidős sportolási lehetőségek ismertté válása, szélesebb körű igénybe vétele. A lakosság közérzetének, mentális állapotának javulása. Hosszútávon a cardiovasculáris, mozgásszervi ill. anyagcsere betegségek előfordulásának csökkenése.

2.5 Egészségfejlesztő életciklus programok

Egészségfejlesztési programok a gyermek és ifjúsági korosztály számára

A program célja:

- Az egészséges életkezdet lehetőségének biztosítása mindenki számára.
- Az alapellátásban és iskola-egészségügyi ellátásban még hatékonyabban érvényesíteni az egészségfejlesztés szempontjait.

- Az oktatási, nevelési intézmények egészségfejlesztési programjainak továbbfejlesztése, hatékonyabbá tétele.
- A fiatalok, egészséges szabadidős tevékenységi formáinak bővítése, elérhetővé tétele.
- Az egészségfejlesztésben közreműködők szakmai tudásának fejlesztése.

Célcsoportok:

Bölcsődés, óvodás gyermekek, általános és középiskolás tanulók, főiskolai, egyetemi hallgatók, az egészségfejlesztésben közreműködők

Program javaslat:

- Családtervezési, családi életre, gyermekvállalásra való felkészítés a nem kívánt terhesség megelőzése érdekében.
- A szülők felkészítése a várandósságra, a gyermek egészséges gondozására.
- Gyermekkori megelőzési programok szervezése (fluor, jód, asztma, túlsúly, gerinc, szív prevenció), a kiszűrt problémások nyomon követése.
- Az egészségfejlesztésben közreműködők részére speciális képzések, továbbképzések, tréningek szervezése.
- Az iskola-egészségügyi szolgálat és a pedagógusok együttműködésének fejlesztése érdekében szakmai megbeszélések, fórumok, rendezvények tartása.
- A fiatalok szabadidős és sport tevékenységi lehetőségeinek bővítése, a jelenlegi lehetőségek jobb kommunikálása.
- A Komplex telep-program ehhez kapcsolódó színterei: Baba mama klub, Anyaközpont, Gyerekház program, Tanoda program, Ifjúságfejlesztés, Egészségnapok, Egészségedre klubfoglalkozások, Sporttábor, Foci-suli, Fut a falu futóversenyek.

A program szervezői és lebonyolítói:

Gyermekorvos, iskolaorvos, védőnő, pedagógusok, egészségfejlesztési szakemberek

A programok kezdő időpontja és időtartama:

Az egyeztetéseket követően később kerül meghatározásra. A Komplex telep-program kapcsolódó programja 2013 januárjában kezdődtek.

Várható eredmények:

Csökken a terhesség-megszakítások, a nem kívánt terhességek, a korai terhességek száma, a kis súllyal, rendellenességgel született csecsemők száma. Javul a gyermekek, fiatalok fogzatának, csontozatának állapota. Javul az egészségfejlesztési programok hatékonysága, az iskola-egészségügyi szolgálat és iskolai pedagógusok kapcsolata, együttműködése. Az egészségfejlesztési programkínálat sokszínűbb lesz, a módszerek hatékonyabbak. Bővülnek a fiatalok szabadidő eltöltési lehetőségei.

Az idősök egészségmegőrző programja

A program célja:

- A növekvő számú időskorú lakosság életminőségének javítása.
- Az időskorúak állapotuktól függően jussanak hozzá a különböző szociális, mentális és egészségügyi szolgáltatásokhoz (prevenció, rehabilitáció, habilitáció).
- A korosztály szociális kapcsolatainak erősítése, lehetőségbiztosítás szellemi, fizikai aktivitásra.

Célcsoportok:

A lakosság idős korú népessége, különös tekintettel az egyedül élőkre, közösségi csoportokhoz nem tartozókra.

Program javaslat:

- Az idősök számára különböző mozgás és kulturális lehetőségek biztosítása szűkebb és szélesebb körben egyaránt (idősök klubja, nyugdíjas egyesületek).
- A közösségi életbe még passzív, nem résztvevők (otthon egyedül élők) bevonása a rendezvényekbe.
- Az egészségügyi szűrővizsgálatokon való részvételük szorgalmazása, segítése.
- Az időskori betegségekkel való együttélés segítése tanácsadással.
- A leggyakoribb problémát okozó betegségek magas vérnyomás, csontritkulás, cukorbetegség kiszűrése, egyensúlyban tartása érdekében a rendszeres kontroll mérések lehetőségének megszervezése.
- Generációs programok szerzése a kapcsolatok bővítése, színesítése érdekében.
- Mentális gondozás erősítése (pszichiátriai közösségi gondozás, telefonszolgálat).
- A Komplex telep-program kapcsolódó színterei: Egészségnap, Egészségedre klubfoglalkozások.

A program szervezői és lebonyolítói:

Szociális intézmények gondozói, családgondozók, idősök klubja vezetői, házigondozók, orvos, rendezvényszervezők, civil szervezetek, nyugdíjas egyesületek.

A programok kezdő időpontja és időtartama:

Az egyeztetéseket követően később kerül meghatározásra. A Komplex telep-program kapcsolódó Programja 2013 februárjában indultak.

Várható eredmények:

Az időskorú lakosság életminősége, közérzete kedvezően változik. Egészségi állapotuk egyensúlyban tartásával, hasznosságtudatuk erősítésével, a közösséghez tartozással mentális állapotuk javul.

Esélyegyenlőség az egészségért

A program célja:

- A hátrányos helyzetű lakosság életkörülményeinek, közérzetének, egészségi állapotának javítása.
- Az egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférésük segítése, szorgalmazása (prevenciós programok, szűrővizsgálatok).

Célcsoportok:

A községlakók hátrányos helyzetű rétegei (fogyatékkal élők, munkanélküliek, hajléktalanok, romák).

Program javaslat:

- A hátrányos helyzetű lakosság speciális egészségproblémáinak, szükségleteinek meghatározása.
- Egészségügyi, higiénés felvilágosító, oktató programok szervezése.
- Szűrővizsgálatokon való részvételük szorgalmazása, segítése (tüdőszűrő, nőgyógyászati, emlő).
- Az egészségesebb környezeti feltételek kialakítása az érintettek bevonásával (hulladékgyűjtés, parkosítás).
- A megfelelő táplálékhoz, gyógyszerekhez való hozzájutás segítése.
- A szegénységi faktorok (aluliskolázottság, munkanélküliség, lakó- és lakáskörülmények) javításával az egészségi állapotuk kedvező befolyásolása.
- A fogyatékkal élők segítése az egészségügyi ellátáshoz való hozzáférésben (akadálymentesítés, szállítás, kommunikáció segítése, speciális ellátás speciálisan képzett egészségügyi személyzettel).
- Óvodák, iskolák célzott egészségfejlesztő tevékenysége, egészségnevelő programjai az érintettek számára.
- A fogyatékosokat nevelő, gondozó hozzátartozók részére mentálhigiénés programok szervezése.
- Kapcsolódó program a Komplex telep-program teljes egésze.

A program szervezői és lebonyolítói:

Orvos, védőnő, családgondozók, gyermekjóléti szolgálatok, civil szervezetek, kisebbségi önkormányzat, érdekvédelmi egyesületek, pedagógusok.

A programok kezdő időpontja és időtartama:

Az egyeztetéseket követően később kerül meghatározásra. A Komplex telep-program 2012.10.01.-én indult.

Várható eredmények:

A hátrányos helyzetű csoportok életfeltételeinek és egészségi állapotának

javulása. A szűrővizsgálatokon való részvételük arányának és hatékonyságának javulása. Az egészségügyi ellátásokhoz való egyenlő hozzáférés esélyének növekedése.

A hátrányos helyzetű lakossági csoportok egészségszemléletének, magatartásának javulása.

2.6. Az egészségtudatos magatartás fejlesztése érdekében javasolt programok

Egészségfejlesztés a mindennapi élet színterein

A program célja:

Az egészségfejlesztés szempontjai érvényesüljenek a mindennapi élet színterein (egészségügy, kulturális, oktatási, sport intézményekben, a munkahelyeken és szórakozóhelyeken).

Célcsoportok:

Családok, pedagógusok, munkavállalók, egészségügyi dolgozók.

Program javaslat:

- Az oktatási intézményekben a családok és a pedagógusok egészségfejlesztése érdekében szerveződjenek programok.
- A munkahelyek készítsék el a saját egészségfejlesztési tervüket, munkálkodjanak azok megvalósításában. Jó példával járjanak elől az önkormányzat költségvetési intézményei.
- Az alapellátásban dolgozó egészségügyi szakemberek prevenciók tevékenységének fejlesztése érdekében készüljenek programok.
- Az egészségfejlesztés érdekében szerveződött mozgalmakhoz való csatlakozás lehetőségének felmérése.
- Az önkéntes segítő hálózat szervezési lehetőségének vizsgálata.
- Egészségösztönzéssel foglalkozó szakmai közösség létrehozása.
- A Komplex telep-program ehhez kapcsolódó színterei: Baba mama klub, Anyaközpont, Gyerekház program, Tanoda program, Ifjúságfejlesztés, Egészségnapok, Egészségedre klubfoglalkozások, Sporttábor, Foci-suli, Fut a falu futóversenyek.

A program szervezői és lebonyolítói:

Pedagógusok, munkahelyi vezetők, orvos, civil szervezetek.

A programok kezdő időpontja és időtartama:

Az egyeztetéseket követően később kerül meghatározásra.

Várható eredmények:

Az egészség, az egészségfejlesztés szempontjai a mindennapi élet színterein tudatosabban

jelennek meg. Javul a községlakók egészségtudata. Az egészségfejlesztési programok bővülnek, hatékonyabbá válnak.

IV. Felhasznált források:

1. Internetes honlapok
 - a. Központi Statisztikai Hivatal honlapja
 - b. (www.népszámlálás.hu)
 - c. (www.ksh.hu)
 - d. DVD jogtár
2. Encsencs Község Önkormányzatának statisztikai adatai
3. Nyírlugosi Rendőrőrs statisztikai adatai
4. Községi Beavatkozási Terv 2012
5. Encsencsi háziiorvosi statisztika

V. Tartalomjegyzék

I. Bevezető

II. A község egészségügyi helyzete

1. Az egészségi állapotot befolyásoló tényezők.
 - 1.1 A település általános bemutatása
 - 1.2 Demográfiai adatok
 - 1.3 Gazdasági környezet, foglalkoztatottság
 - 1.4 Társadalmi helyzet
 - 1.5 Természeti és épített környezet
 - 1.6 Szociális helyzet
 - 1.7 Biztonság, közbiztonság
 - 1.8 A lakosság életmódja, mentálhigiénés helyzete
2. A lakosság egészségi állapotának jellemzői
 - 2.1 Morbiditási mutatók
 - 2.2 Mortalitási mutatók
3. Az egészségügyi ellátó rendszer bemutatása
 - 3.1 Az egészségügyi ellátó rendszer intézményei, szolgáltatásai
 - 3.2 Az egészségügyi ellátás statisztikai mutatói
4. A helyi segítőhálózat jellemzői
 - 4.1 Hivatásos segítők
 - 4.2 Civil segítők

III. A Község egészségfejlesztési programja

1. Az egészségfejlesztés célkitűzései

- 1.1 Növekedjen a várható élettartam, az egészségesen leélt életévek száma**
- 1.2 Javuljanak a lakosság életkörülményei ill. életminősége**
- 1.3 Bővüljenek az egészség megtartásához és fejlesztéséhez szükséges infrastrukturális lehetőségek, legyenek elérhetőek a különböző betegséget megelőző, egészséget szolgáló szolgáltatások**
- 1.4 Kapjon nagyobb hangsúlyt az oktatásban az egészségtudatos magatartás megalapozása, legyen hatékonyabb az iskolai egészségfejlesztő tevékenység**
- 1.5 Erősödjön az egészségügyi alapellátásban a prevenció szerepe**
- 1.6 Épüljön ki az egészségfejlesztésben hivatásszerűen közreműködők és a civil szervezetek között konstruktív együttműködésen alapuló, egymást segítő, erősítő koordináció**
- 1.7 A helyi kommunikációs csatornák által nyújtott lehetőségek jobb kihasználása az egészségfejlesztés érdekében**

2. Az egészségfejlesztési cselekvési terv javaslati

- 2.1 A kedvező környezeti feltételek kialakítása érdekében javasolt programok**
- 2.2 Az egészségkárosító magatartások visszaszorítása érdekében javasolt programok:**

- **dohányzás**
- **alkohol**
- **drog**

- 2.3 A betegségek megelőzése érdekében javasolt programok**

- **koszorú- és agyér betegségek**
- **daganatos betegségek**
- **mentális betegségek**
- **mozgásszervi betegségek**

- 2.4 Az egészséges életmód népszerűsítése érdekében javasolt programok**

- **egészséges táplálkozás**
- **aktív testmozgás**

- 2.5 Egészségfejlesztő életciklus programok**

- **gyermek és ifjúsági korosztály számára**
- **idősek számára**
- **esélyegyenlőség az egészségért**

- 2.6 Az egészségtudatos magatartás érdekében javasolt programok**

IV. Felhasznált források

V. Tartalomjegyzék

Encsencs Község Egészség Terve a „Fejleszthető egészség” c. módszertani útmutató alapján elkészült, melyet Encsencs Község Képviselő-testülete elfogadott a 31/2013. (V.16.) számú Képviselő-testületi határozatával.

Encsencs, 2013. május 16.